veſtiſti me. Beatus igiť Bartholomeus
dedit rem temporalem ꝓ celeſti ſubſtãtia
Math.xix. Si vis ꝑfectus eſſe vade et
vende omnia que habes ⁊ da pauperibꝫ.
Dedit etiam vitam temporalem ꝓ vita
ꝑpetua ⁊ glorioſa. Johã.x. Qui odit ani
mam ſuam in hoc mũdo ⁊c. Etiam dedit
pellem corporalem pro carne glorificata.
Phil.iij. Saluatorem expectamus dñm
noſtrũ iheſum chriſtum.

De beato Auguſtino epiſcopo.
Sermo primus

Quaſi vas auri
ſolidum ornatum omni lapide
precioſo Eccle.l. Iſtud vas aureũ ⁊ pre-
cioſum repreſentat beatum Aug. doctorẽ
egregium qui in premiſſis verbis a tribꝫ
cõmendať. Primo cõmendať a plenitu-
dine diuine ſapientie. cum diciť. Quaſi
vas auri. Per aurum nanq̃ꝫ diuina ſapi
entia intelligiť qua ipſe beatus Auguſti-
nus tanq̃ꝫ vas dei fuit repletus. Sicut autẽ
ipſemet oſtendit in lib. đ qualitate anime
triplex eſt ſapientia. ſcꝫ nociua. ſuperflua.
⁊ neceſſaria. Nociua enim ſapientia eſt đ
impedientibus ad ſalutem. neceſſaria eſt
de expedientibus. ſed ſuperflua eſt de im-
ꝑtinentibus. hoc oſtendiť ꝑ ſimile in cor
pore humano. Cum enim tranſlato v̄bo
anima diſcendo dicať creſcere. ⁊ dediſcen
do decreſcere. Et in corpe ſit triplex aug-
mentum. vnum nociuũ quod tumor đr.
alterũ ſupfluũ per quod interdum euenit.
vt ſenis digitis in manibus aut pedibus
naſcanť homines. Terciũ vero eſt neceſſa
rium quo naturalis cõueniẽtia adimpleť
in mẽbris. ſic ⁊ in anima eſt ſapientia no
ciua que eſt de impedientibus. Eſt ſapiẽ
tia ſupflua que eſt de impertinentibus. Eſt
ſapientia neceſſaria que ẽ đ expedientibꝫ
⁊ neceſſarijs. Iſta triplici ſapientia iſtud
vas plenũ fuit. ſ. ſapientia nociua que añ
cõuerſionẽ ſuã plenus fuit. De qua diciť
Jaco.iij. Non eſt iſta ſapientia deſurſum
ſed terrena aĩalis diabolica. Eſt enĩ terre-
na qꝛ cõſiſtit in terrenorũ cupiditate. đ hac
ipſemet ait in cõfeſſionibꝫ Docebã artem
rethoricã. victorioſam loquacitatẽ victꝰ
cupiditate vendebã. Eſt etiam animalis
que cõſiſtit in carnali voluptate. De hac
dicit ibidem Recordari volo trãſactas fe
ditates meas non ꝙ eas amem ſed ꝙ a-
mem te deus meus Eſt diabolica que cõ
ſiſtit in ſuperba ⁊ ventoſa ambitione. De
hac ibidem ait. Libros diſcebã eloquẽtie
in qua eminere cupiebam fine dãnabili ⁊
ventoſo ꝓpter gaudia vanitatis humane
Scđo ante ſuã cõuerſionẽ hũit ſapientiã
ſupfluã que eſt ſapientia ſecularis ⁊ phi
loſophica. que ideo ſupflua đr. qꝛ ſine ea
ſalus eterna habeť In li. cõfeſ. de illa ſapi
entia dicit Infelix aũt ille hõ qui ſcit oĩa.
hic te aũt neſcit. beatus aũt qui te ſcit. etiã
ſi illam neſciat. Qui vero te ⁊ illã nouit.
nõ ꝓpter illã beatior ẽ ſed ꝓpter te beatus
ſolũ. Iſta aũt ſapientia plenus fuit quia
ait ibidẽ. Oẽs libros artiũ quos libera-
les vocãt tũc nequiſſimus malarũ cupidi
tatũ ſeruus ꝑ meipſum legens intellexi.
Itẽ ibidẽ. Quicquid ẽ de arte loquẽdi ⁊
diſſerẽdi quicquid eſt de dimenſionibus
figurarũ. ⁊ de muſicis ⁊ de nũeris ſine ma
gna difficultate ⁊ nullo hoĩe tradẽte intel
lexi. Tercio hũit poſt ſuã cõuerſionẽ ſapi-
entiã neceſſariã. i. đinã que đr neceſſaria.
qꝛ ſicut đr Prouerb.xviij. vbi nõ eſt ſcia
anime ibi non eſt bonũ. Primam igiť ſa
pientiã ſcꝫ nociuam ipſe ex toto ⁊ omnino
abhorruit. ſecundã ſcꝫ ſupfluam totis vi
ribus cõtempſit. terciam ſapientiã ſcilꝫ ne
ceſſariam ⁊ đinam totis ſuis viribꝫ cõcu
piuit vt de eo dici poſſit illud. iij. Reg. iij.
Dedit ſapientiã ſalomoni ⁊ prudentiam
multã nimis ⁊ latitudinẽ cordis q̃ſi are-
nã q̃ eſt in litore maris. vbi q̃tuor impli-
canť. ſ. ꝙ hũit ſapientiã multã ſufficiẽtẽ.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ habuit ſapientiam nimiam. ⁊ ꝙ habu/
it cor latum. vnde habuit ſapiam multã.
q2 habuit ſapiam diuinam. nihil enim ſi
bi defuit qđ ad eam ꝑtinere haberet. Vo/
luſianus. Legi dei deeſt quicquid auguſti
num ꝯtigerit ignorare. Habuit ſapientiã
nimiam. nam habuit ſapiam ſuperfluen/
tem. Unde legiꝰ ꝙ cum quidã tractatus
beati augꝰ. in matutinis legeretur. beatus
bernardus obdormiens paꝝ vidit quendã
iuuenẽ de cuius ore tam immenſus fluui
us exibat ꝙ totam eccleſiã irrigabat. cui
dubiũ non fuit illũ auguſtim fuiſſe qđ ha
buit cor latũ. q2 ſcꝫ habuit celerẽ intellec/
tum ⁊ nobile ingeniũ Unde in li. ꝯfeſſio.
ait. Scis tu domine deus meus q2 celeri
tas intelligendi ⁊ diſcendi acumen donũ
tuũ eſt. ſed non inde ſacrificabã tibi. Pro
ſper in libro de vita contemplatiua dicit.
Sanctus augꝰ. fuit acer ingenio. ſuauis
eloquio. ſecularis lr̃ature peritus. in eccl̃a
ſticis laboribꝫ operoſus. Qui habuit ſa/
pientiam ſicut arenã maris. Sicut enim
arena eſt innumerabilis. ſic ⁊ libri eius in
numerabiles ſunt. Unde dicit remigius
ꝙ licet hieronimus ſex milia voluminum
origenis ſe legiſſe fateatur. augꝰ. tñ tanta
ſcripſit vt nullus poſſet eius libros diebꝫ
ac noctibꝫ ſcribere. ſed nec legere quidem
occurrat. Secundo ꝯmendaꝰ a ſolidita/
te doctrine cũ dicitur. ſoliduꝫ. Eius enim
doctrina eſt ſolida ꝓpter quatuor ꝯditões
quas habet. Habet enim puriſſimã verita
tem vnde ꝯparatur ſimile. Unde grego. in
epiſtola ad prefectuꝫ affrice ſic ait. Beati
augꝰ. ꝯparatione opuſcula legite. ⁊ ad ꝯpa
ratõem illius ſimilaginis noſtꝝ furfurem
non queratis Prouer. iij. Puri ⁊ puriſſi
mi eius fructus. Sermones namqꝫ bea/
ti auguſtini ſunt puri. q2 nullã habent fal
ſitatem. Sunt puriores q2 nõ habent du
bietatẽ. Sunt puriſſimi q2 oẽm ꝯtinẽt ve
ritatẽ. Unde caſſiodoru s in ꝓlogo ſuper
pſalteriũ. Eſt enim augꝰ. oĩm litteraꝝ ma
giſter. ⁊ qđ in vbertate raꝝ eſt cautiſſimus
diſputator. decurrit quippe tanqꝫ fons pu
riſſimus nulla fece pollutus. ſed in inte/
gritate fidei pſeuerans neſcit hereticis da
re vnde pñt ſe aliqua collucta tõe defende
re totus catholicus. totus orthodoxus in
uenit. In eccleſia domini ſuauiſſimo odo
re reſplendes. ſuperni etiam luis claritate
radiaꝰ. Secundo eius doctrina habet al/
tiſſimã ꝓfunditatem. ideo ꝯparaꝰ aquile.
Hiero. Auguſtinus epͤs volans ꝑ monti
um cacumina quaſi aquila. ⁊ ea que ſunt
in montiũ radicibꝫ non ꝯſiderans. multa
celoꝝ ſpacia terrarũqꝫ ſitus ⁊ aquaꝝ cir/
culos claro ſermone ꝓnunciat. Job. xxx/
viij. Profunda fluuioꝝ ſcrutatus ẽ ⁊ ab
ſcondita ꝓduxit in lucẽ. Fluuius ſcriptu
re ſacre habet ſuperficiẽ. ſ. ſenſum lr̃alem.
⁊ habet mediũ ſcꝫ ſenſum moralem. ⁊ hꝫ
ꝓfundũ ſcꝫ miſticũ ⁊ ſpũalem. Iſte auteꝫ
non tm̃ ſcrutatus eſt ſcripture ſuperficieꝫ.
ſed etiã mediũ ⁊ ꝓfundũ. Tercio hꝫ fir/
miſſimã ſoliditatem. ideo ꝯparatur malleo
Unde ber. Augꝰ. hic eſt validiſſimus mal
leus hereticoꝝ. Sicut eñi malleus ictibꝫ
ſuis incudẽ firmat ⁊ ferꝝ domat ⁊ melodi
am generat. ſic augꝰ. doctrinis ſuis eccle
ſiam firmauit. Eccl. l. In vita ſua ſubful/
ſit domũ. ⁊ in diebꝫ ſuis corroborauit tẽ/
plum. hereticos eñi domuit ⁊ fugauit. Et
ibidẽ. Qui curauit gentem ſuam ⁊ libera
uit eam a perditõe. Proſper in libro de vi
ta ꝯtemplatiua ſic ait. Sanctus aug. fuit
in quotidianis diſputationibꝫ clarus. et
in omnibꝫ actionibꝫ ſuis bene ꝯpoſitus.
in queſtionibꝫ ſoluendis acutus. in here
ticis ꝯuincendis circũſpectus. in expoſitõ
ne noſtre fidei catholicus. in explanandis
ſcripturis canonicis cautus. dei laudem
generauit. Tota namqꝫ eccleſia laudat de
um qui ſibi ꝯceſſit doctorem tam egregiũ
Unde cantat eccleſia. Magnus dominꝰ
⁊ laudabilis valde qui de tenebris genti
um lumen eccleſie vocauit auguſtinum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶Quarto beatus Auguſtinus habet dul-
ciſſimam ſuauitatē. ideo comparatᷣ cibo
dulciſſimo. vnde Grego. vbi ſupra. Si
delicioſo cupitis patibulo ſaginari beati
Auguſtini opuſcula legite. Et vocat ipſe
gregorius doctrinam beati auguſtini pa-
bulum ⁊ delicioſum ⁊ ſaginatum. pabulū
quia ſatiat. delicioſum quia delectat. Vñ
cantatᷣ Tu de verbis ſaluatoris dulcem
panem conficis. panem q̄ꝛ ſatiat. dulcem
quia delectat. Vocat etiam ſaginatum.
q̄ꝛ impinguat. De hoc namq̄ʒ caſſiodorꝰ
ſic inquit beatiſſimus augu. in quibuſdā
libris nimia eſt difficultate reconditꝰ. In
quibuſdam vero fit planiſſimus vt etiaʒ
paruulis prebeatᷣ acceſſus. Cuius opera
ſuauia ſunt obſcura vero vtilitatibꝫ mag
¶nis farcita pingueſcūt. Tercio ꝯmendatᷣ
a ꝑfectione omniū virtutum ⁊ gratie. cuʒ
dicitᷣ ornatum omni lapide precioſo. Et
iſti lapides precioſi dicuntᷣ eſſe quatuor
virtutes ſcʒ prudentia. iuſticia ac tempe-
rantia ⁊ fortitudo. ex quibꝫ corona ꝯficitᷣ
qua ſponſa chriſti ornatᷣ habens pruden-
tiam ab anteriori ꝑ quam preuidet a futu
ris. Juſticiam a poſteriori ꝑ quam ſatiſ-
facit d̉ preteritis. Temperantiam autem
a dextris ne eleuetᷣ in ꝓſperis. Fortitudi
nem vero a ſiniſtris ne ſuccūbat in aduer
ſis. Iſtas quatuor virtutes auguſtinus
habuit ꝑut ſcʒ ſunt purgati animi. Nam
ſcd̄m plotinum. iſte virtutes aut pugnāt
ꝯtra inordinatas affectōes. ⁊ tūc dicuntᷣ
politice. aut auferūt eas omnino. ⁊ tūc di
cuntᷣ purgatiue. aut auferūt memoriam
illaꝝ non tm̄ illas ⁊ tūc dicuntᷣ virtutes
purgati animi. aut talē faciūt vt nephas
ſit in illo nominare affectōnes ⁊ tunc exē
plares dicuntur. ⁊ ſic ſunt in deo. Prime
igitᷣ inordinatas affectōnes reprimūt. ſe-
cunde auferunt ⁊ tercie neſciūt. In quar-
tis nephas eſt affectiones huiuſmodi co
gitare. Beatus vero Aug. aut tales inor-
dinatas affectōes in memoria nō hēbat.
aut in horrore. aut in aſꝑnatione habebat
Vnd̄ cum ratio in libro ſoliloquioꝝ ipſm
interrogaſſet. nōne te delectat vxor caſta.
pudica pulcra morigerata. ⁊ diues reſpō
dit. Quantūcunq̄ʒ mulierem depinxeris
atq̄ʒ d̉ bonis omnibꝫ cumulaueris nihil
mihi tam fugiendū q̄ʒ ꝯcubitum decreui
dehinc ratō non quero quid decreueris ſʒ
vtꝝ adhuc allicieris. Et reſpondit ꝓrſus
nihil in huiuſmōi quero nihilq̄ʒ deſidero
ſed etiam cum horrore ⁊ aſꝑnatione talia
recordor.

¶De ſancto Auguſtino epiſcopo ⁊ con
feſſore. Alius ſermo.

AUfer rubiginē de argento ⁊ egre
dietᷣ vas puriſſimū. Prouerbi.
xxv. ca. Oſtenditᷣ namq̄ʒ in his
verbis premiſſis qualis beatus Auguſ.
fuit ante ſuam conuerſionem q̄ꝛ tunc fuit
rubiginoſus ⁊ qualis fuit in ipſa ꝯuerſi-
one. q̄ꝛ fuit a rubigine purgatus. Et qua
lis fuit poſt eius ꝯuerſionē q̄ꝛ tunc totus
puriſſimus. Ante ꝯuerſionem vero iſtud
vas ꝯtraxerat quadruplicem rubiginem
ſcʒ infidelitatis. q̄ꝛ in ſectam manicheorū
incidit in qua aliquibꝫ annis fuit inuolu
tus. Ad has ſiquidem nugas ꝑductus ē
vt ipſe ait in li. confeſ. vt diceret ficū plo-
rare cum decerpitᷣ ⁊ matrem eius arborē
lacteis lacrimis flenteʒ. Scd̄o ꝯtraxerat
ipſe beatus Augu. ante eius ꝯuerſionem
rubiginē philoſophice vanitatis vt ipſe
ait vbi ſupra institui aīo intendere in ſcri-
pturis ſacris ſed viſa eſt mihi ſacra ſcrip
tura indigna q̄ʒ tulliane dignitati ꝯpara-
rem. Tumor enim mentis fugiebat eius
modum Illa autem erat que creſceret cū
paruulis ſed ego dedignabar eē ꝑuulus
⁊ turgidus faſtu mihi grandis videbar.
Tercio ꝯtraxerat rubiginem terrene cupi
ditatis. Unde ipſe de cartagine romam ⁊
de roma mediolanū ꝑrexit. vt rethoricam
venderet ⁊ ſue cupiditati ſatiſfaceret. vñ
ait vbi ſupra. Docebam artem rethoricā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

victorioſam loquacitatem victus ſcꝫ cu-
piditate vendebam. Quarto rubiginem
carnalis voluptatis. Unde ait ipſe vbi ſu
pra. Exalabant nebule de limoſa ꝯcupia
carnis ⁊ ſcatebra pubertatis obnubilabāt
cor meū vt non diſcerneret̄ ſerenitas dul-
cedinis a caligine libidinis. ¶ Secundo
notat̄ qualis fuit in ipſa ꝯverſione. qꝛ ſcꝫ
fuit ab omni rubigine purgatus. Ad iſtā
namqꝫ rubiginem auferendā quedam fu
erunt in eo ꝑ modū cauſe efficientis. que
dam per modū cauſe diſponentis. Eſt ēi
purgatus per veram ꝯtritōem. Unde dici
tur ibidem ꝙ ſub quadam arbore ſe pro
iecit ⁊ dimiſit habenas lacrimis ⁊ ꝓrupe-
runt flumina ex oculis eius. acceptabile
ſacrificium deo. ⁊ iactabat voces ſcꝫ miſe
rabiles. ⁊ plorabat amariſſima ꝯtritione
cordis ſui. Secundo fuit purgatus ꝑ ve-
ram ꝯfeſſionem. vnde deo ꝯfitebat̄ dicēs
vbi ſupra. Recordari volo tranſactas fe-
ditates meas non ꝙ eas amem. ſed vt a
mem te deus meus. amore amoris tui fa
cio illō recolens vias meas nequiſſimas
vt tu dulceſcas mihi dulcedo non fallax
dulcedo felix ⁊ ſecura. Et non ſolū de hoc
ſed etiā de minimis ſe accuſabat. ſicut de
eo ꝙ cum puer eſſet ad pilam ludebat. ⁊
ꝙ ad ſcolas non niſi violenter ire volebat
⁊ ꝙ fabulas poetaꝝ nimis libenter lege-
bat. ⁊ ꝙ didonē ex amore mortuā flebat.
⁊ ꝙ in ludis pueroꝝ fraudulentas facie-
bat victorias. ⁊ ꝙ de quadā arbore pyri
pyra furatus fuerat. Tercio fuit purgat⁹
cum plena ſatiſfactōne. Ipſe namqꝫ tres
partes ſatiſfactionis habuit. ſcꝫ ieiunia.
orōnes ⁊ elemoſinas corporales ⁊ perma
xime ſpūales elemoſinas que ꝯſiſtunt in
docendo indoctos. Unde dr̄ de eo. Poſt
mortē matris ꝯverſus eſt aug⁹. ad agros
ꝓprios vbi cū amicis ieiunijs ⁊ orōnibus
vacans ſcribebat libros ⁊ docebat indoc-
tos. Diſponentia aūt ipſum ad iſtā ꝯver-
ſionē quatuor fuerunt. ſcꝫ flagella. exēpla
⁊ doctrina ac ſollicitudo materna. Fuit āt
quatuor vicib⁹ flagellatus. ſicut ipē in li.
ꝯfeſſi. refert. Primo dolore ſtomachi cū
adhuc iuuenis eſſet ⁊ nondū baptiſatus
fuiſſet. ſed mr̄ voluit ꝙ baptiſaret̄ ⁊ ſana-
tus fuit. Pater eñ ꝓhibuit ne iterū feda-
ret̄. Scdo cum iuiſſet romā. vbi incurrit
egritudinē validā ⁊ hoc mater neſciebat.
qꝛ ſi hoc vulnere feriret̄ nunqꝫ cor eius ſa
naret̄. Tercio in primordio ſue ꝯverſiōis
tam validiſſimo dolore dentiū torquebat̄
ꝙ etiā loquelā amiſit. vnde in tabulis ce
reis ſcripſit vt oēs ꝓ eo orarent. Ipē aūt
cū alijs genua flexit ⁊ ſanatus fuit. Quar
to flagellatus fuit in quodā amico ſuo de
functo. In cuius morte cor eius adeo cō-
turbatū eſt ꝙ quicquid aſpiciebat erat illi
mors ⁊ ſeipꝫ ſemimortuū reputabat. Se
cundū diſpoſitiuū fuerunt exempla. ſ. am
broſij. ſimpliciani. victorini. anthonij. ⁊ a
lioꝝ ſanctoꝝ. Exemplū ſiquidē ambroſij
ipſum aīauit ad ꝯverſionē. Nam ⁊ omni
dñica beatus aug. predicatōem ſancti am
broſij audiebat. quē ambroſius paterne
ſuſcipiebat ⁊ clementer tractabat. Mater
etiā eius beatū ambroſiū quaſi angelum
dei diligebat. ſciens ꝙ ꝑ eū eius filius cō
uerti debeat. qđ ⁊ factū eſt. Exemplū ſim
pliciani ipſum aīauit ad ſancte vite electi
onē. Unde ad ipm̄ ꝑrexit. ⁊ eſtus ſuos ſi
bi retulit. ⁊ quis eſſet aptus modus viuē
di ab eo petijt. Videbat enim eccīam eſſe
plenā clericis. in qua alius ſic ⁊ alius ſic
ibat. Simplicianus aūt viam ſalubrē eū
docuit. Exemplū victorini ipſum aīauit
ad imitatiōem. Unde cū ſimplicianus ei
narraſſet vt in eodem libro habet̄ quō vi-
ctorinus philoſophus rome in foro ſtatu
am meruiſſet ⁊ quō xp̄ianus factus fuiſ-
ſet. exarſit aug⁹. ad imitandū eum ⁊ cepit
grauiter ſuſpirare. Exemplū anthonij ip-
ſum aīauit ad celeſtium auditatem. Nā
ſicut ibidem habet̄. Cum quidā miles no
mine ponticianus de affrica veniſſꝫ ⁊ vitā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ miracula Anthonij heremite narraſſet.
cepit auguſtinus ingemiſcere ⁊ ad alipiū
exclamare. Quid patimur quid audim?
Surgunt namq̧ indocti ⁊ celum rapiūt
⁊ nos cum doctrinis noſtris in infernum
dimergimur. Exēpla ſanctoꝝ defunctorū
ipſum animauerunt ad ardentem carita-
tem. vnde ait ibidem. Exempla ſeruorū
tuoꝝ quos d̄ nigris lucidos ⁊ d̄ mortuis
viuos feceras ꝯgeſta in ſinū cogitatōis
mee vrebāt ⁊ accendebāt me valde. Ter
ciū diſpoſitiuū fuit doctrina Tullij pauli
⁊ Ambroſij. Cum enim vt ibi refert eſſet
annoꝝ .xix. ⁊ quendam librum tullij qui
ortenſius dicit̄ legiſſet. qui exhortationē
facit ad philoſophiam repente affectū ei9
mutauit ⁊ immortalitatem ſapientie con
cupiuit. Secundo doctrina Pauli. nam
cum codicem apoſtolicu ꝫ aperuiſſet ⁊ ca
pitulū quod primo ſibi occurrit legiſſet.
Induimini dominū ihesum chriſtum ⁊c̄.
Statim a corde eius omnes dubietates
tenebre diffugerunt. Tercio doctrina am
broſij. cum enim eius predicatōnē auide
audiret ⁊ quadam vice cōtra ſectam ma-
nicheoꝝ Ambroſius diutius diſputaſſet
error ille a corde Auguſtini penitus ē ab
latus. Quartū diſpoſitiuū fuit ſollicitu-
do materna que ſicut eū carne pepat mū-
do. ita poſtmodū multo lacrimaꝝ ſemine
genuit chriſto. Et cum apud quendā epi
ſcopum vberrim fleret. Ille ait. Fieri non
poteſt vt filius tantaꝝ lachrimaꝝ pereat.
Et ſic de filij ſui ꝯuerſione mater certifica
ta eſt. Et tam ꝑ ipſius epiſcopi reſponſio
nem q̄ꝫ etiam celeſtium reuelatōnem qua
ſe cum filio in quadam linea ſtantem aſ-
pexit. Tercio poſt ꝯuerſionem fuit pꝫſſi-
mus. qd̄ patet quia diuitias ꝯtemnebat
honores reſpuebat. voluptates abhorre-
bat q̄ꝫtum ad diuitias. Ideo in libro ſo-
liloquioꝝ quod in primordio ſue ꝯuerſi-
onis fecit ipſum interrogari ratio. dicens
diuitias nullas cupis. Et ipſe reſpondet
Hec quidem nec nūc primum. nam cum
xxx. ānos agam. xiiij. āni ſunt ex quo iſta
cupere deſtiti. porro vnus liber ciceronis
mihi facile ꝑſuaſit. nullo modo eſſe diui-
tias appetendas. Quantum ad honores
interrogat dicens. Quid honores fateor
eos pene his dieb9 cupe deſtitiſti. Quan
tum vero ad voluptates interrogat ratio
dicens Quid vxor reſpondit. Quantū-
cūq̧ mihi eam depinxeris nihil mihi ma
gis fugiendū q̄ꝫ ꝯcubitum decreui. De-
inde ſubiungit dicens Quid de cibis . rn̄
dit. Siue de cibo ⁊ potu ceteraq̧ corpis
voluptate nihil interroges tantum ab eo
pero quantū mihi valitudinis opem con
ferre poteſt.

De eodem. Sermo alius.

Aqua profunda verba ex ore viri
⁊ torrens redundans fons ſapi
entie ⁊c̄. Prouer. xviij. capitulo
Inter ceteros alios ſanctos doctores bea
tus auguſtinus tria priuilegia ſpecialiter
a deo recepit. nam a deo habuit ſapientiā
⁊ doctrinam ꝓfundam. lacrimarum abū
dantiam ⁊ dulcedinem internam. Et ab
his tribus in premiſſis verbis ꝯmendat̄
Nam primo habuit ꝓfundam ſapientiā
⁊ doctrinam. cum dicitur. Aqua ꝓfunda
verba ex ore viri. Sacre namq̧ ſcripture
ꝓfunditas tanta eſt ꝙ nullus eam ꝑfecte
penetrare poteſt. quod et ſignificatum eſt
Ezechielis. quadrageſimoſeptimo capi.
vbi dicitur. Menſus eſt mille cubitos ⁊
traduxit me ꝑ aquam vſq̧ ad talos ⁊c̄.
vſq̧ ibi quem non potui trāſuadare. In
flumine enim ſacre ſcripture quilibꝫ doc-
tor vſq̧ ad talos ducitur quando expoſi
tiones elicit quibus pedes affectionū in
auditoribus purificantur. vſq̧ ad genua
quibus auditores ad bene operandū con
fortantur vſq̧ ad renes quibus tempta-
tiones ⁊ praua deſideria ſuperantur. Ad
quartum vero gradum ſcꝫ vt diuine ſcri-
pture profunditas perfecte tranſuadari

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poſſit nullus mortalis attingere poſſit.
De iſta ꝓfunditate dicit ipſe in libro con
feſſi. Mirabilis ꝓfunditas eloquioꝝ tuo
rum. ecce ante nos ſuperficies blandiens
puulis. Sed mira ꝓfunditas deus me-
us mira ꝓfunditas horror eſt intendere in
eam. Iſtam aūt ꝓfunditatem ſacre ſcrip-
ture inſcrutum homini fuit poſſibile augu.
ſcrutatus fuit. ⁊ inde copioſitatem expoſi
tionum ⁊ ſententiaꝝ eduxit Eccī.l. In di
ebꝰ illius emanauerunt putei aquaꝝ. ⁊ q̄
ſi mare adimpleti ſunt vltra modum vbi
tria implicanť. ſcꝫ ꝙ iſta emanatio facta
ſit ad inſtar putei. inſtar maris. ⁊ ſup̄ mo
dum. Tunc aūt fit emanatio inſtar putei
quādo aque de ꝓfundis terre viſceribus
ducunť. Et quanto puteus ꝓfundius fo
ditur tanto aque magis limpide inueniū
tur. Sic ipſe puteū ſacre ſcripture ſubin-
trans de occultis ſcripture ſenſibꝰ ſaluti-
feras ſcripturas eduxit. ⁊ quanto ꝓfundi
us penetrabat tanto inde humidiores et
limpidiores ſententias educere videbať.
Iob.xxviij Profunda quoqꝫ fluuiorum
ſcrutatus eſt. ⁊ abſcondita ꝓduxit in lucē
Tūc aūt fit emanatio ad inſtar maris qū
amari fontes ⁊ flumina deriuenť. Sic eti
am a doctrina beati augꝰ. deriuanť omni-
um expoſitionū dicta ſequentiū doctoruꝫ
vt poſſit dici de eo illud Nume.xxiiij. flu
et aqua de ſitula eius Profundū flumen
ſunt dicta apoſtoloꝝ ꝓphetaꝝ ⁊ euangeli-
ſtaꝝ. Aquam aūt iſtoꝝ predictoꝝ fluuio-
rum beatus auguſ. collegit in ſitulis .i. in
diuerſis libris. vna enim magna ſitula ē
que appellať liber de trinitate. Alia eſt li-
ber de ciuitate dei. ⁊ ſic de alijs. de iſtis nā
qꝫ ſitulis ceteri doctores hauſerunt. nam
omnes ſermones. queſtiones ſumme. tra
ctatus ⁊ decreta ac decretales reſonant au
guſtinū. Iſa.x. Repleta eſt terra ſcien-
tia domini ſicut aque maris operientes.
Tunc autem fit emanatio ſupra modum
quando diuerſa loca plus ſolito irriganť

Sic ⁊ doctrina auguſtini in diuerſis lo-
cis ⁊ in diuerſis modis emanauit. In di
uerſis quidem locis. qꝛ omnia ſcripture
loca expoſuit ⁊ inquiſiuit. ij. Regum. iiij.
Diſputauit a cedro que eſt in libano vſqꝫ
ad yſopum que egrediť de pariete ⁊ diſſe
ruit de iumentis ⁊ volucribꝰ ⁊ reptilibus ⁊
piſcibus. Per cedꝝ intelligiť ſublimitas
diuinitatis. Et per yſopum intelligiť hu-
militas humanitatis. Diſputauit igitur
a cedro diuinitatis vſqꝫ ad yſopum hu-
manitatis. Unde ipſe fecit libꝝ de trinita
te quaſi de cedro. ⁊ de humanitate quaſi
de yſopo. Aſſeruit etiā de iumentis .i. vir
tutibꝰ ſanctoꝝ que ſunt iumenta dei. Pſ.
Ut iumentū factus ſum apud te ⁊c. de vo
lucribꝰ .i. de dignitatibꝰ angeloꝝ. ⁊ de re-
ptilibꝰ .i. de vicijs ⁊ criminibꝰ peccatorum
qui in terra repunt per amorē. Et de piſci
bus .i. de pena damnatoꝝ. qꝛ damnati ge
mūt ſub aquis tribulationuꝫ. Emanauit
etiam diuerſis modis. Alij namqꝫ docto
res habent ſpecialem modū tractandi. ſi-
cut eſt videre in hieronimo. Nam ⁊ ipſe ve
ſať circa expoſitiōes. Ambroſius vero cir-
ca ſenſus ſpūales. Gregorius autē circa
inſtructiones morales. Iſte aūt non ha-
bet ſpecialem modum. qꝛ habet ꝯmunem
⁊ vniuerſum modū. Ideo ſignificať p eu
fraten. Alia tria flumina qui habent ſpeci
alia loca per que fluunt ſignificant docto
res. Eufrati autē non determinať locus.
qꝛ fluit per diuerſa loca Sic etiam alij do
ctores habent ſpecialem materiaꝫ. de qua
tractant. Iſte autem non habet ſpecialem
materiā de qua tractat. qꝛ de omnibꝰ trac
tat. Secundo principaliter ꝯmendatur a
lacrimaꝝ vbertate cum dr. ⁊ torrens redū
dans. Quaſi enī quidā torrens de eius
oculis emanauit fons lacrimarū. qꝛ ipſe
quatuor genera lacrimaꝝ habuit. Nā ha
buit lacrimas ꝯpunctionis ⁊ hoc ꝓ pecca
tis ꝓprijs. ⁊ has lacrimas ipſe habuit in
principio ſue ꝯuerſionis qū. ſ. ſub quadā

ficu ſe ꝓſpiciens lachꝛymas amaras effu-
dit. Scđo habuit lachꝛimas deuotōnis
⁊ has habuit ꝓ celeſtibus deſiderijs. de
quibꝫ ipſe dicit in libro ꝯfeſſi. Quantū
fleui in hymnis ⁊ canticis tuis ſuaue ſo-
nantibꝫ eccleſie. voces igit̃ ille influebāt
auribus meis ⁊ fluebant lachꝛime ⁊ bene
mihi erat cum illis. Tercio habuit lachꝛi
mas lamentatōnis ⁊ has habuit ꝓ mun
danis ꝑiculis. oꝛdinatus enim in preſby
terū ⁊ poſtea in epiſcopū ſtatus illius peri
culum ꝯſiderans multū ac amare fleuit.
vnde dixit. In nulla re deum mihi ſentio
ita iratum ſicut in hoc ꝙ cum non eſſem di
gnus poni ad remū poſuit me ad amplu-
ſtre in apice regiminis eccleſie. Quarto ha
buit lachꝛimas ꝯpaſſionis quas habuit
ꝓ alijs miſerijs. Cum enim ipſi barbari
cūcta deuaſtarent beatus Aug. lugubꝛem
vitam duxit. fuerunt enim lachꝛime eius
panes die ac nocte. Tercio ꝯmendat̃ ab
affectionū dulcedīe. cum dicit̃. fons ſapi
entie. Sapientia enim a ſapere dicit̃. In
ipſo nāqꝫ tanta fontalis ſuauitas fuit ꝙ
tria mira in ipſo generauit. Primo nāqꝫ
mentis inflāmationē. vnde cantat̃ de eo
⁊ eſt ſumptum de lib. ꝯfeſ. Geſtabat v̄ba
eius in viſceribꝫ quaſi ſagittas acutas ⁊
exempla ſeruoꝝ dei tanqꝫ carbones vaſta
toꝛes. Secundo in eo generauit mentis
vulneratōnem. vn̄d cantat̃ de eo. Vulne
rauerat caritas chꝛiſti coꝛ eius. Et ipſe di
cit in lib. ꝯfeſ. Sagittaueras tu coꝛ meū
caritate tua. Tercio fecit in eo mētis deifi
cationem. vn̄ ipſe ait vbi ſupꝛa. Audiui
vocem tuā de excelſo. Cibꝫ ſum grandiū
creſce ⁊ manducabis me. nec tu me mu-
tabis in te ſicut cibū carnis tue. ſed tu mu
taberis in me. Quarto fecit in eo mentis
alienationem. vnde ait vbi ſupꝛa. Aliqn̄
intromittis me in affectum multum inu-
ſitatū introꝛſus neſcio ad quā dulcedinē
que ſi ꝑficiat̃ ī me neſcio quid erit quod
vita iſta non erit.

De eodem. Alius ſermo.

Quaſi ſol refulgēs ille effulſit in
templo dei. Eccleſi. l. Sicut ſol
radios ſuos vbiqꝫ ſpargit. Sic
⁊ ipſe beatus Augu. vbiqꝫ refulſit. ſcꝫ In
vita. in moꝛte. ⁊ poſt moꝛtē. In vita qui
dem. ſ. in ſtatu laicali. clericali ⁊ pontifica
li. Nam in ſtatu laicali refulſit qn̄ incepit
a feruenti dilectōe. Vn̄ ipſe ait in li. ꝯfeſ.
Sagittaueras tu coꝛ meū caritate tua ⁊
geſtabam verba tua tranſfixa in viſceribꝫ
meis ⁊ dederas ſagittas acutas ⁊ carbo
nes vaſtatoꝛes. Incepit a dulci deuotōe
vnde ait vbi ſupꝛa. Nec ſatiabar illis di-
ebꝫ dulcedine mirabili ꝯſiderare altitudi
nem diuini ꝯſilij ſup̲ ſalutem generis hu
mani. Incepit ab omniū ſenſuū in deum
ꝑfecta ꝯuerſatione. Unde ait vbi ſupꝛa.
Vocaſti et clamaſti et rupiſti ſurditatem
meam. choꝛuſcaſti ⁊ ſplenduiſti ⁊ fugaſti
cecitatem meā ⁊ duxi ſpm̄. anhelo tibi gu
ſtaui eſurio ⁊ ſitio te. tetigiſti me ⁊ exarſi
in pacē tuā. Scđo fulſit in ſtatu clericali
oſtendens ſuam humilitatē ſanctitatem
⁊ doctrine veritatem. Tante quidē humi
litatis fuit ꝙ indignū ſe reputabat in pre
ſbiterū ꝓmoueri. et idcirco lacrimas vber
rime fudit. Oſtendit etiam tūc ſuam ſan
ctitatem. qꝛ mox monaſteriū clericoꝝ inſti
tuit ⁊ ſcđm regulam apoſtoloꝝ in illo mo
naſterio viuere incepit. vbi nullus quicq̄
ꝓpꝛij habebat ſed omēs in cōi viuebant.
Oſtendit etiam ſue vite ⁊ doctrine veri-
tatem. qꝛ verbum dī infatigabiliter predi
cabat. ac libros ſcribebat ⁊ hereticos con-
uincebat. Tercio fulſit in ſtatu pontificali
In quo ſex radijs infulſit a quibꝫ alij epi
conſueuerunt priuari. Primo enim remo
uit a ſe omnem ſuſpectam familiam. vn̄d
dicit Grego. Legit̃ ꝙ beatus Auguſtinꝰ
nec cū ſua ſoroꝛe habitare ꝯſenſit dicens
Que cū ſoroꝛe mea ſunt. ſoroꝛes mee nō
ſunt. Secundo remouit a ſe omnem am-
bitionem ⁊ pompam tam in veſtibꝫ ꝙ̄ in

vaſis. Veſtimenta enim ſua nec fuerunt
nitida nimium. nec abiecta plurimū. ſed
et moderato ⁊ ꝯpetenti habitu erant. Ipē
etiam dixiſſe legit̄ Fateor de precioſa ve-
ſte erubeſco ⁊ ideo cū mihi datur vendo eā
Et q̄ veſtis non poteſt eſſe ꝯmunis. preci
um ergo ſit ꝯmūe. Vaſa etiā aurea vel ar-
gentea nō habuit. ſed ligneis vel marmo
reis vſus fuit. non neceſſitatis inopia ſed
ꝓpoſito voluntatis. Tercio remouit a ſe
omnem cupiditatem ⁊ auariciā. nullā eīn
villam vel agꝝ emere voluit vnq̄. Mul-
tas etiam hereditates ei dimiſſas reſpuit
⁊ ꝓpinquis mortuoꝝ dari fecit. Quarto
ad paupes habuit magnā liberalitatem.
adeo ꝙ q̄nq̄ vaſa dn̄ica iubebat frangi ⁊
ꝯflari ⁊ captiuis indigentibꝫ dari. Quā
do vero pecunia deficiebat hoc populo de-
nunciabat ⁊ eos ad erogandū pecunias ꝓ
uocabat. Quinto in cibo ⁊ in potu ipē ha
buit magnā parcitatem. vnde ſcribitur de
eo ꝙ menſa frugali ⁊ ꝑca vſus eſt. Ipſe
namq̄ in libro ꝯfeſſionū dicit. Sic me do
cuiſti dn̄e. quemadmodū medicamenta.
ſic alimenta ſumpturus accedā. In ipſa
namq̄ menſa potius lectōem q̄ꝫ epulatō
nem diligebat. detractiones vero penitus
ꝯpeſcebat. vnde in mēſa verſus ſcriptos
habebat. Quiſquis amat dictis abſentū
rodere vitā. Hanc menſam vetitam noue
rit eſſe ſibi. Unde ſi detractio ibi incide-
bat. dixit ꝙ aut tacerent. aut illos verſus
delerent. aut de menſa recederent. Sexto
nullam habuit ad ſuos ꝯſanguineos car-
nalitatem. vnde dꝛ de eo. Conſanguine-
is ſic benefecit. non vt diuitias haberent.
ſed vt aut non aut minus egerent. ¶ Se-
cundo fulſit in morte. ⁊ hoc quinq̄ radijs
Primo enim ſibi oſtendit magnā ꝯpaſſi-
onem. q̄ꝛ cum in lecto decumberet. ⁊ bar-
bari omnia deuaſtarent ⁊ ipſe amariſſime
fleret. ꝯuocatis fratribꝫ dixit eis. Ecce ro
gaui dn̄m vt aut nos de iſtis periculis e-
ruat. aut nobis patientiā tribuat. aut me
de hac vita ſuſcipiat. ⁊ in iſto tercio fuit ex
auditus. Secundo habuit magnā deuo-
tōem. nam ſeptem p̄s. penitentiales ſcri-
bi ſibi fecit. ipſoſq̄ ꝯtra parietem poſitos
decumbēs legebat ⁊ vberrime flebat. Ter
cio habuit magnā puritatem. Dicebat eīn
nullū quantūcunq̄ excellens fuerit. ſiue
cuiuſcunq̄ meriti foret ſine eucariſtie ſa-
cramento decedere ⁊ exire debere. qđ ⁊ ipē
in ſe voluit obſeruare. Quarto magnam
habuit caritatem. Quidam enim eger ad
ipſum venit cū gemitu magno ſibi rogās
manum imponere ⁊ ſibi ſanitatem ꝯferre.
Et cū ſe excuſare inciperet ⁊ dicere ꝙ non
poſſet ſibi ipſi ſanitatem ꝯferre. inſtabat il
le eger ardentius rogando. dicens ꝙ ſibi
per ſomniū reuelatum eſſet ꝙ ad beatum
aug⁹. accederet. ⁊ ille ſibi manū impone-
ret. ⁊ extunc ſanitatē obtinere deberet. Ip
ſe igitur auditis ab illo infirmo huiuſmo
di deprecatiuis verbis. illi ergo manū im
ponens ꝓ eo orauit. ⁊ ſic infirmus ille ſa-
nitatem recepit. Ecce ergo quante carita-
tis fuit potius illi egro ad eum venienti q̄ꝫ
ſibi ipſi caritatem voluit impendere. Nec
mirꝝ q̄ꝛ deſiderabat tranſire ad deū Quin
to habuit pauptatem magnā. vnde de eo
dꝛ ꝙ teſtamentū nullum fecit. q̄ꝛ vnde fa
cere poſſet pauper xp̄i non habebat. Quā
uis aūt dimiſerit rerꝝ ſubſtantiā. tamen to
ti mundo dimiſit triplicē theſauꝝ. ſ. precō
ſam ſui corpis margaritam. perpetuam fa
mā. ⁊ affluentem ſuam doctrinā. Eccl. xl-
iiij. Corpa ſanctoꝝ in pace ſepulta ſunt.
ecce corporis margaritā. ⁊ nomina eoꝝ vi
uent in generatōes. ecce ꝑpetua fama. ſa-
piam ipſoꝝ narrant populi. ecce affluens
doctrina ¶ Tercio fulſit poſt mortē. ⁊ hoc
quatuor modis Primo quia illuſtratus
eſt lumine celeſtis claritatis. Unde qui-
dam monachus in ſpiritu raptus. vidit
ipſum ſuper lucidam nubem ſedentem cu
ius oculi quaſi ſolis radium totam eccle
ſiam illuminabant. de quo odor nimius

exalabat. Secundo eſt immerſus in pela
gus infinite ſuauitatis. vnde legit᷑ ꝙ be
atus Bernardus ipſum vidit. de cuius
ore tātus aquaꝝ impetus exibat ꝙ totā
eccleſiam replebat augu. Nūc immerſus
in pelagus illud de quo dicit᷑ in Pſalm̄.
Fluminis impetus letificat ciuitatē dei
de ſua influentia nos irrigat ⁊ fecundat.
Tercio collocatus eſt in culmine diuine
maieſtatis. vnde cum quidam in eccleſia
ſancti petri pnoctans vidiſſet ſanctū gre
gorium cum multis epiſcopis ꝓceſſiona
liter incedentem interrogauit gregorium
Si inter eos auguſtinus erat. Et ille reſ/
pondit Auguſtinū viꝝ excellentiſſimū. de
quo queris altior locus nobis tenet. Si
mili modo de quodā in ſpiritu rapto om/
nes ſanctos in gloria ↄſpexiſſet ⁊ augu/
ſtinū minime videret. reſponſum eſt illi.
Amice noli dubitare Auguſtinus reſidet
in excelſis vbi diſputat de gloria excellen
tiſſime trinitatis. Quarto ↄſtitutus ē in
plenitudine poteſtatis. Pſal. Introibo
in potentias dn̄i. Item idem. Potēs in
terra ſcꝫ viuentiū ſemen eius. beatus aūt
Aug. quem chriſtus genuit ꝑ Ambroſij
doctrinam ⁊ ꝑ baptiſmi gratiam ⁊ lachri
maꝝ matris abundantiam. Et qꝛ ipſe eſt
in tanta potentia ↄſtitutus. ideo deuotos
ſibi adiuuare poteſt. ſicut ī multis patere
poteſt quos a diuerſis languoribꝫ ⁊ affec
tibus liberauit.

In decollatione beati Johannis
baptiſte. Sermo primus

Male tractaue-
runt eū qui a ventre matris
ↄſecratus eſt ꝓpheta. Eccleſ. xlix. legitur.
Quāuis beatus iohānes ab vtero mr̄is
ſanctus fuerit. A multis tamen male tra
ctatus fuit. ſ. ab herode qui ipſum beatū
iohannem in carcere decollauit. Ab hero/
diade que eius ſanguinē ſitiuit etiā male
tractat⁹ fuit a phariſeis quoꝝ cōſilio fuit
īn carceratus. Fuit etiam male tractatus a
iuliano apoſtata qui eius oſſa diſperſit et
ex parte combuſſit. Omnes enim iſti ꝑſi
bati male tractauerūt eū in vita in morte
⁊ poſt mortem. Nam herodes ⁊ eius cō/
plices beatum iohannem male tractaue/
runt in vita. quia ipſum incarcerauerunt
Et tn̄ ipſe ſic incarcerat⁹ oſtendit quo ad
herodem magnam ↄſtantiam. Unde ſuꝑ
hoc ait Criſo. id qđ herodes beato iohāni
faciebat ꝓ iniuria ipſe totum hoc ſuſcipi
ebat ꝓ beneficio. ⁊ ita qꝛ dei miſericordia
fouebat᷑ quia verum gaudium ſanctoꝝ ē
exire de mundo. Oſtendit quo ad chriſtū
magnam reuerentiam ⁊ amorem intimū
qꝛ ſciens ſe chriſti nunciū ⁊ famulum ei⁹
miſit diſcipulos ad chriſtū vt ſciret ſi ip/
ſum chriſtū nunciare debebat inferis ſicut
nunciauerat ſuꝑnis Quo ad diſcipulos
oſtendit magnam diligentiā. Un̄ Criſo.
Miſſus iohannes in carcerem nō de ſuo
ꝑiculo ſed potius đ diſcipuloꝝ ſalute ſol
licitus miſit eos ad chriſtum vt miracula
ſua viderent que tot fecit vt paucoꝝ ani/
mas lucraret᷑ quia melior eſt apud deum
vnus iuſtus ꝙꝫ totus mundus peccatori
bus plenus. Oſtendit quo ad ſe magnā
ſanctitatem ⁊ gratiam. qꝛ mundum repu
tabat eſſe carcerē. Et in carcere eſſe repu/
tabat fore paradiſum. Criſoſt. Johānes
ſpecie homo. gratia angelus. quia nihil
carnis ſeu carnalitatis erat ī eo niſi viſio
ſola. Corpore tenebatur in carcere. animo
autem in celo. Secundo male tractabant
eum in morte. quia ipſum decollauerunt
Eius autem decollatio facta eſt ꝓ iuſticie
defenſione. quia ſcilicet herodem đ ſtupro
arguebat. facta eſt cum multa ſui deuoti/
one. quia deo ſe recōmendabat. Unđ can
tatur hodie. In medio carceris ſtabat io/
hannes ⁊ voce magna clamabat dicens.
Domine deus meus tibi commendo ſpi
ritum meum. Etiam facta eſt cum mul/
torum patrum qui erāt in limbo gaudio.